

Casus 2 van project 'Roma 't Werkt'

Gedurende drie jaren werd het onderstaande gezin begeleid door het project 'Roma 't Werkt'. In wat hieronder volgt, proberen we per thema duidelijkheid te geven over hun situatie en welke begeleiding werd geboden.

Het gezin bestond uit 5 kinderen, vader Gania, moeder Asra en de grootmoeder Sunita.

Begeleiding

Het gezin werd begeleid door de projectmedewerker en de dossierbeheerder van het OCMW. Tijdens de eerste twee jaren van het project was de intercultureel bemiddelaar/tolk niet welkom wegens gebeurtenissen die in het verleden hadden plaatsgevonden tussen Gania en de intercultureel bemiddelaar. Door middel van korte informele contacten buitenshuis (op straat) is het contact langzaam verbeterd en vond Gania het geen probleem dat de intercultureel bemiddelaar over de vloer kwam. Het vertrouwen werd stelselmatig opgebouwd. Daarnaast heeft de andere projectmedewerker verschillende keren aan Sunita – die slechts matig Nederlands sprak – de mogelijkheid geboden om samen te werken met de intercultureel bemiddelaar. Sunita heeft hier ook gebruik van gemaakt en had al snel een groot vertrouwen de bemiddelaar/tolk.

De begeleiding die het gezin kreeg was gevarieerd en had betrekking op een heel arsenaal van levensdomeinen. Er vonden vele huisbezoeken en afspraken plaats. Daarnaast werden er ook op regelmatige basis rondetafelgesprekken georganiseerd.

Tewerkstelling

Bij de start van het project kreeg het hele gezin leefloon.

Gania kreeg werkbegeleiding van de projectmedewerkers en de VDAB. Deze begeleiding verliep echter moeizaam. Hij kwam zijn afspraken niet na waardoor hij meerdere malen uitgeschreven werd door de VDAB. Hij startte daarnaast verschillende voortrajecten die slecht afliepen. Uiteindelijk stapte hij in op een voortraject dat hem goed beviel en voor de eerste keer haakte hij niet vroegtijdig af. Het voortraject was weliswaar van korte duur omdat Gania veroordeeld werd en een tijd in de gevangenis doorbracht.

Nadat Gania was vrijgelaten, werd er terug samengezeten met het gezin. Tijdens een rondetafelgesprek werd er afgesproken dat Gania terug werkbegeleiding zou krijgen van de projectmedewerkers. Er werd wekelijks samengezeten met Gania om vacatures te zoeken en te solliciteren op de privémarkt. Er werd ook een nieuwe CV opgemaakt. Gania kwam de afspraken goed na, maar was weinig gemotiveerd om te werken. Daarnaast had hij geen werkervaring en

maakte hij een slechte indruk op werkgevers. De werkbegeleiding werd na een tijd ook stopgezet omdat Gania zich te weinig inzette en zelf aangaf dat hij niet wilde werken.

Op een nieuw rondetafelgesprek werd afgesproken dat ofwel Gania ofwel Asra zou starten met een tewerkstelling binnen het OCMW, met name een Artikel 60, §7. Het koppel koos ervoor dat Asra zou geactiveerd worden en zij startte met een **tewerkstelling Artikel 60, § 7**. Asra kreeg een trajectbegeleider toegewezen die naast tewerkstelling ook aandacht had voor de andere levensdomeinen. De dossierbeheerder, trajectbegeleider, intercultureel bemiddelaar en projectmedewerker werkten samen met elkaar om de begeleiding van het gezin op elkaar af te stemmen. Er werd op regelmatige basis samengezeten met het gezin tijdens een rondetafelgesprek. Het gezin was op de hoogte dat de verschillende actoren contact met elkaar hadden en informatie deelden.

Asra werkte in totaal een half jaar als poetsdame tijdens haar Artikel 60, §7. Ze voerde haar taken goed uit, maar zei regelmatig dat zij de werklast niet kon combineren met haar gezinsleven. Haar man en schoonmoeder verwachtten dat zij – naast voltijds werken – ook nog de zorg van de vijf kinderen en het huishouden op haar nam. Zij steunden de tewerkstelling van Asra niet, waardoor Asra het zowel psychisch als fysiek moeilijk kreeg. Daarnaast werd Asra door haar man gepest als zij thuis kwam van haar werk. Gania was jaloers omdat zij op de werkvloer in contact kwam met andere mannen en treiterde haar hier voortdurend mee. Hij trachtte haar tewerkstelling te verhinderen en weigerde onder andere dat ze de gsm gebruikte bij ziekte, verscheurde haar doktersbriefjes, etc. Op een rondetafelgesprek werden deze zaken besproken en er werd aan Gania en Sunita gevraagd om de tewerkstelling van Asra te steunen. Een aantal zaken verbeterden. Asra mocht voortaan de gsm gebruiken om ziekte te melden en haar doktersattesten werden niet meer vernield. Toch besliste Asra na een paar maanden – onder druk van haar man – om toch haar ontslag te geven.

De moeder van Gania, Sunita, startte tijdens het project met een **halftijdse tewerkstelling Artikel 60, § 7**. Zij bracht deze tewerkstelling tot een goede einde. Ze kampte echter met zowel psychische als lichamelijke klachten en er werd getwijfeld of ze wel arbeidsgeschikt was. Zij werd doorverwezen naar Cador die haar arbeidsgeschiktheid verder onderzocht. Sunita kreeg uiteindelijk het advies van Cador om voorlopig niet te werken tot haar psychische en lichamelijke gezondheid verbeterde. Nadien hebben de projectmedewerker en dossierbeheerder Sunita geholpen bij de aanvraag van een handicap bij de FOD Sociale Zekerheid. Er werd contact opgenomen met de huisarts, samen met Sunita naar de gemeente gegaan, samen met Sunita op controle gegaan naar de FOD-arts, etc. Uiteindelijk kreeg Sunita een attest van handicap, maar kon ze geen aanspraak maken op een financiële tegemoetkoming omdat ze niet aan de nationaliteitsvoorwaarden voldeed.

Gezondheid

Zoals reeds aangehaald, kampte Sunita met gezondheidsproblemen. De projectmedewerker en intercultureel bemiddelaar begeleidden haar naar afspraken bij de psycholoog van Cador, op de controle bij de FOD-arts en op afspraken in het ziekenhuis. Daarnaast was er ook regelmatig contact met haar huisarts. Er vond ook een gezamenlijk overleg plaats met Sunita, Asra, de

projectmedewerker, intercultureel bemiddelaar en huisarts om de gezondheidssituatie van Sunita te bespreken, omdat zowel Sunita als haar familie hier weinig zicht op hadden. Op dit rondetafelgesprek werd ook afgesproken wie welke taken zou opnemen.

Kinderen: onderwijs – opvang – vrije tijd

Het onderwijs van de kinderen werd vanaf het tweede projectjaar opgevolgd door de projectmedewerker. Er was contact met de scholen en het CLB. De kinderen waren geregeld ongewettigd afwezig en zowel de kinderen zelf als de ouders werden gestimuleerd om de **schooldeelname** te verbeteren. Er vond ook een rondetafelgesprek plaats met de ouders, de intercultureel bemiddelaar, de projectmedewerker, de OCMW-trajectbegeleider, het CLB, de GOK-leerkracht, de schoolpsychologe, de leerkracht en de directrice. Hierbij werd eerst besproken wat precies de oorzaak was van de afwezigheden en werd er samen naar oplossingen gezocht. Daarnaast werd ook de huiswerkbegeleiding en het problematische gedrag van het oudste zoontje besproken. Na dit rondetafelgesprek werd alles nog eens apart besproken met de ouders en oma Sunita door de intercultureel bemiddelaar en de projectmedewerker. De intercultureel bemiddelaar speelde hierbij een grote rol omdat hij een goede invloed uitoefende op Gania. De kinderen werden ook gemotiveerd door het bijhouden van een kalender met stickers (voor elke dag dat ze naar school gingen) en de belofte dat ze een beloning gingen krijgen indien hun schooldeelname positief evolueerde. Na deze inspanningen verbeterden de aanwezigheden van alle kinderen opmerkelijk en voor het eerst in drie jaar tijd waren de kinderen nauwelijks nog afwezig gedurende een heel trimester. Na dit trimester liep het project af.

Het gezin werd tijdens de tewerkstelling van Asra ook gestimuleerd tot **kinderopvang** van het jongste kind en vrijetijdsbesteding van de oudere kinderen tijdens de vakanties. Het gezin wou het jongste kind echter niet naar een onthaalmoeder of crèche sturen en Sunita zorgde – ondanks haar gezondheidsklachten – verder voor haar jongste kleindochter. Er werd door de trajectbegeleider en projectmedewerker ook de mogelijkheid geboden om de kinderen naar **speelpleinwerking** in de vakanties te sturen, maar aanvankelijk weigerde het gezin dit. Wanneer de grote vakantie startte, belde Gania naar de projectmedewerker omdat hij en Sunita het toch niet zagen zitten om twee maanden lang voor de vijf kinderen te zorgen. De projectmedewerker regelde speelpleinwerking voor het gezin en ging de eerste dag mee om een rondleiding te geven. Gania en zijn drie oudste kinderen waren heel achterdochtig in het begin, omdat ze het concept van speelpleinwerking niet kenden. Daarnaast was het een gemengde speelpleinwerking met kinderen met én zonder een handicap, omdat Gania's oudste dochter – die zelf ook een mentale beperking had – daar ook terecht kon. Gania had echter moeite met het feit dat er ook andere kinderen met een beperking aanwezig waren. Het thema handicap is grotendeels taboe binnen de Roma gemeenschap. De volgende dag weigerde Gania om zijn kinderen naar de speelpleinwerking te brengen, ondanks dat Sunita en Asra hier wel voorstander van waren. De oorzaak van Gania's weigering was een combinatie van factoren: hij had moeite om op te staan 's ochtends, hij wou de kleine bijdrage van de speelpleinwerking niet betalen, het was de eerste keer dat hij in contact kwam met speelpleinwerking en hij had moeite met het feit dat er andere kinderen met een beperking aanwezig waren. Uiteindelijk zijn de kinderen niet meer gegaan naar de speelpleinwerking.

Financiën

De financiële situatie van de familie was problematisch en tijdens het project werden er inspanningen gedaan door zowel de dossierbeheerder als de projectmedewerkers om dit te verbeteren. Er werden afbetalingsplannen opgesteld, samen naar de bank gegaan, overzichten gegeven over de financiële situatie, met de gezinsleden overlegd hoe het geld beter beheerd kon worden, voedselbedeling geregeld, etc. Het was echter heel moeilijk om verbetering te brengen in hun situatie. Het regelen van de financiën is binnen de Roma-cultuur iets dat weinig met buitenstaanders wordt gedeeld en het was tijdens het project moeilijk te achterhalen hoe de situatie precies in elkaar zat.

Verblijfsdocumenten

Asra beschikte over voorlopige verblijfsdocumenten met een onzeker statuut en zij werd bijgestaan door zowel de dossierbeheerder, trajectbegeleider als projectmedewerker. Haar arbeidskaart en verlengingen werden aangevraagd en er werd contact opgenomen met diensten om advies in te winnen. De projectmedewerker ging samen met Asra naar de Dienst Vreemdelingenzaken om haar situatie te bespreken en te bekijken in hoeverre zij verblijfszekerheid had.

Huisvesting

Het gezin woonde met vijf kinderen en drie volwassenen in een klein appartement met slechts één slaapkamer. Elke avond werden er matrassen in de living gelegd om te kunnen slapen, omdat er in de slaapkamer onvoldoende plaats was. De beperkte woonruimte zorgde voor veel stress – voornamelijk voor Sunita. De kinderen hadden nauwelijks ruimte om te spelen of om huiswerk te maken. De projectmedewerker en intercultureel bemiddelaar regelden samen met het gezin de inschrijvingen bij drie verschillende huisvestingsmaatschappijen voor sociale woningen. Ze werden telkens voor een woning van drie of meer slaapkamers ingeschreven, maar de wachtlijsten van grote woningen zijn dermate lang dat er tot op het einde van het project geen verandering kwam in de woonsituatie. Het gezin werd ook begeleid in hun zoektocht naar een privéwoning. Er werd naar huurwoningen gezocht, er werden afspraken gemaakt om huizen te bezoeken, er werd administratieve ondersteuning gegeven bij een kandidaatstelling voor een privéwoning, etc. De intercultureel bemiddelaar trachtte Gania te motiveren om zich hiervoor in te zetten. Gania gaf echter al snel op, omdat de woningen vaak te duur waren en omdat het gezin nauwelijks kans maakte op een privéwoning wegens discriminatie en het niet kunnen voorleggen van voldoende financiële bestaansmiddelen. De zoektocht naar een privéwoning werd bijgevolg stopgezet.

Nederlands

Doordat Gania was opgegroeid in België sprak hij heel goed Nederlands. Zijn moeder Sunita en vrouw Asra spraken minder vlot Nederlands. Zij werden gestimuleerd tot het volgen van Nederlandse les. Asra volgde uiteindelijk Nederlandse les tijdens haar tewerkstelling Artikel 60, §7. Toen zij stopte met haar tewerkstelling, stopten ook haar Nederlandse lessen. Wanneer Gania een aantal maanden later opnieuw leefloon kwam aanvragen, werd er onder andere geëist dat Asra zich opnieuw inschreef voor Nederlandse les.

Einde begeleiding

Bij het einde van het begeleidingstraject werd er door de projectmedewerker contact opgenomen met verschillende instanties die mogelijks begeleiding konden bieden aan het gezin. Het gezin had immers intensieve begeleiding nodig die niet enkel door een OCMW kon worden gewaarborgd. Er werd met de verschillende hulpverleningsinstanties afgesproken wie het beste geplaatst was om de begeleiding in de toekomst te continueren nadat het project was stopgezet. Nadien vond er een informeel huisbezoek plaats met desbetreffende dienst die voortaan de begeleiding zou verder zetten. De projectmedewerker en intercultureel bemiddelaar waren hierbij ook aanwezig zodat het gesprek in goede banen werd geleid en het contact vlotter verliep.

Tijdens het laatste rondetafelgesprek (met het gezin, de dossierbeheerder, projectmedewerker en intercultureel bemiddelaar) werd het belang van de begeleiding in de toekomst nog eens onderstreept. Sunita was aanvankelijk heel achterdochtig tegenover het 'nieuwe gezicht', maar kon alsnog overtuigd worden.

Nadien vond nog een afsluitend huisbezoek plaats om een evaluatie van het project af te nemen.